

Список бібліографічних посилань

1. Про основи національної безпеки України : закон України від 19.06.2003 № 964-IV // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15> (дата звернення: 30.10.2017).
2. Великий енциклопедичний юридичний словник / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; за ред. Ю. С. Шемшученка ; редкол.: В. П. Горбатенко, В. Б. Авер'янов. Київ : Юрид. думка, 2007. 990 с.
3. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
4. Про затвердження Положення про військові частини і підрозділи з охорони громадського порядку Національної гвардії України : наказ МВС України від 16.06.2014 № 567 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0729-14> (дата звернення: 30.10.2017).
5. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1052. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 242.
6. Про затвердженою Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події : наказ МВС України від 22.08.2016 № 859. *Офіційний вісник України*. 2016. № 77. Ст. 2583.
7. Рогозін А. С., Левченко Р. Т. Аналіз перехідного процесу зміни ймовірностей знаходження сил цивільного захисту в стані ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. *Проблеми надзвичайних ситуацій*. 2014. Вип. 19. С. 109–114.
8. Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації : наказ МВС України від 26.12.2014 № 1406. *Офіційний вісник України*. 2015. № 8. Ст.203.

Одержано 01.11.2017

УДК 347.440.51

Роман Валерійович КАРПЕНКО,

викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТІВ ЗА ДОГОВОРОМ ПРО НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Актуальність теми зумовлена потребою посилення гарантій охорони інтересів клієнтів адвокатів та посилення охоронної функції права та гарантій ефективності адвокатської діяльності при наданні правової допомоги клієнтам. З одного боку, в ч. 3 ст. 614 ЦК України [1] встановлено імператив, що правочин яким скасовується

чи обмежується відповідальність за умисне порушення зобов'язання є нікчемним, а з другого – встановлено презумпцію правомірності правочину. Проте ч. 1 ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» заборонено притягати до кримінальної чи іншої відповідальності адвоката (особу, стосовно якої припинено або призупинено право на заняття адвокатською діяльністю) або погрожувати застосуванням відповідальності у зв'язку із здійсненням ним адвокатської діяльності згідно із законом.

Дисциплінарна практика кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатів (КДКА) свідчить, що 95 % порушень адвокатів, що є предметом розгляду в них, пов'язані з отриманням плати за договором і неналежним виконанням зобов'язань з подальшим ухиленням від спілкування із клієнтом, ухиленням від укладання договору. Очевидно, що виведення з цивільно-правової відповідальності адвокатів за порушення зобов'язань – алогічне, несправедливе стосовно клієнта і порушує презумпцію відповідальності за договором. Нинішнє забезпечення права на правову допомогу не виконує свого призначення. Відповідно до Міжнародної конвенції «Про правову допомогу в правових відносинах по цивільним, сімейним і кримінальним справам» (Кишинів (Молдова), 7 жовтня 2002 р.), ст. 57 Конституції України особа має право на правову допомогу. Для професійного захисту порушених прав особа може звернутися до адвоката та укласти з ним договір про надання правової допомоги. Цим забезпечується професійна правова допомога. Згідно Загального кодексу Правил для адвокатів країн Європейського Союзу на адвокатів покладено обов'язки юридичного та морального характеру, за які він несе відповідальність, як і за відмову слідувати вказівкам клієнта. Найбільш складним в матеріальному та особливо процесуальному плані є реальне притягнення адвокатів до цивільно-правової і, що важливо, встановлення розміру цивільно-правової відповідальності. Цьому перешкоджає не лише положення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а й відсутність науково обґрунтованих рекомендацій щодо встановлення розміру та обсягу цивільно-правової відповідальності.

Серед прототипів запропонованих рішень останнього заслуговує уваги дисертаційна робота В. С. Євтеєва, де він на рівні новизни встановив, що збитками є виражені в грошовій формі зменшення майна чи втрати можливості його придбання як результату неправомірний дій, та в силу закону чи договору обов'язково підлягають відшкодуванню потерпілому за рахунок правопорушника. В подальшому автор виходить із доцільності встановлення якісного складу завданих потерпілому збитків на основі об'єктивних критеріїв бухгалтерського обліку та звітності як інструмента розрахунку їх розміру [2]. Але вказані

рекомендації доречні для юридичної особи чи фізичної особи-підприємця, які ведуть бухгалтерський облік своїх витрат, мають у своєму штаті бухгалтерів та економістів, які можуть кваліфіковано їх вирахувати. Інша справа для клієнта – фізичної особи, яка таких операцій не зобов'язана проводити і наперед не турбується про збереження доказів проведених витрат по справі. Таким чином, у разі винесення рішення про притягнення адвоката до матеріальної відповідальності основним є встановлення розміру такої відповідальності.

На підставі викладеного слушними видаються такі висновки:

1. Відшкодування збитків у цивільному законодавстві сформульовано на рівні презумпції і застосовується у разі, якщо законом чи договором не передбачено інше. Такий наслідок порушення зобов'язань прийнято називати загальною формою цивільно-правової відповідальності, що зумовлено компенсаторною функцією цивільного права взагалі та відповідальності зокрема. Цивільно-правова відповідальність за порушення зобов'язань започаткована на презумпціях: вини боржника в невиконанні чи неналежному виконанні його юридичного обов'язку; повноти відшкодування завданого збитку, якщо законом або договором не передбачено інше; відшкодування збитку винною особою, якщо законом або договором не передбачено інше.

2. Відшкодування завданого клієнту збитку неналежним виконанням обов'язків за договором про надання правової допомоги повинне привести до того, що адвокат стимулюватиметься до належного виконання зобов'язань, а майнове становище клієнта повинне відновитися. В ч. 3 ст. 22 ЦК України [1] закріплено принцип повного відшкодування збитків, за яким збитки відшкодовуються у повному обсязі, якщо договором або законом не передбачено відшкодування у меншому або більшому розмірах. Якщо з часом змінюються цінова політика, курс грошових одиниць, індекс інфляції тощо, то, відповідно, це повинно призводити до співрозмірного відшкодування збитків.

3. В договорі про надання правової допомоги на рівні імперативу слід передбачити відповідальність сторін за порушення їх зобов'язань. Таке правило урівноважить позицію сильної його сторони – адвоката і слугуватиме гарантією належного виконання ним своїх зобов'язань та забезпеченню права на належну правову допомогу.

Список бібліографічних посилань

1. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 11 червня 2017 р. : офіц. текст. Київ : Паливода А. В., 2017. 408 с.
2. Евтеев В. С. Возмещение убытков как вид ответственности в коммерческой деятельности : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. М., 2002. 184 с.

Одержано 27.10.2017